

The Abraham Arbesfeld
Kollel Yom Rishon

Sunday Morning Learning Program for Men

WWW.KOLLELYOMRISHON.ORG

*The Enigma
of the Teruah
Throughout
the Ages*

Rabbi Shmuel Maybruch
אלול כה' תשס"ח • September 28, 2008

(1) במדבר פרק כט פסוק א

ויבַח דָּשׁ הַשְּׁבִיעִי בְּאֶחָד לַח דָּשׁ מִקְרָא ק' דָּשׁ יִהְיֶה לְכֶם כָּל מְלֶאכֶת עֵבֶר דָּה ל' א תַּעֲשׂוּ יוֹם תְּרוּעָה יִהְיֶה לְכֶם:

(2) ויקרא פרק כה

(ט) וְהֶעֱבַרְתָּ שׁוֹפֵר תְּרוּעָה בַח דָּשׁ הַשְּׁבִיעִי בְּעֶשְׂרֵי לַח דָּשׁ בְּיוֹם הַכַּפָּרִים תַּעֲבִירוּ שׁוֹפֵר בְּכָל אֲרָצְכֶם:

(3) תלמוד בבלי מסכת ראש השנה דף לג עמוד ב

תנו רבנן: מניין שבשופר - תלמוד לומר והעברת שופר תרועה, אין לי אלא ביובל, בראש השנה מניין? תלמוד לומר בחדש השביעי, שאין תלמוד לומר בחדש השביעי, ומה תלמוד לומר בחדש השביעי - שיהיו כל תרועות של חדש שביעי זה כזה. ומניין שפשוטה לפנייה - תלמוד לומר והעברת שופר תרועה. ומניין שפשוטה לאחרייה - תלמוד לומר תעבירו שופר. ואין לי אלא ביובל, בראש השנה מניין - תלמוד לומר בחדש השביעי, ומניין לשלש של שלש שלש - תלמוד לומר והעברת שופר תרועה, שבתון זכרון תרועה, יום תרועה יהיה לכם.

(4) תלמוד בבלי מסכת ראש השנה דף לג עמוד ב

משנה. סדר תקיעות: שלש של שלש שלש.

(5) תלמוד בבלי מסכת ראש השנה דף לג עמוד ב

שיעור תרועה כשלש יבבות. והתניא: שיעור תרועה כשלשה שברים! - אמר אביי: בהא ודאי פליגי, דכתיב יום תרועה יהיה לכם, ומתרגמינן: יום יבבא יהא לכוון. וכתיב באימיה דסיסרא בעד החלון נשקפה ותיבב אם סיסרא. מר סבר: גנוחי גנח, ומר סבר: ילולי יליל.

(6) תלמוד בבלי מסכת ראש השנה דף לג עמוד ב

אתקין רבי אבהו בקסרי: תקיעה, שלשה שברים, תרועה, תקיעה. מספקא ליה אי גנוחי גנח אי ילולי יליל... אי הכי, ליעבד נמי איפכא: תקיעה, תרועה, שלשה שברים ותקיעה, דלמא יליל וגנח! - סתמא דמילתא, כי מתרע באיניש מילתא - ברישא גנח והדר יליל.

(7) רא"ש מסכת ראש השנה פרק ד סימן י

כתב רב האי בתשובה. אל תחשבו כי נפלה בימי ר' אבהו ספק בדבר זה שהרי משניות קדומות אחת אומרת שלש יבבות ואחת אומרת שלש שברים... וכך היה הדבר מימים קדמונים מנהג לכל ישראל מהם עושים תרועה יבבות קלות. ומהם עושים יבבות כבדים שהן שברים. אלו ואלו יוצאין ידי חובתן... וכשבא ר' אבהו ראה לתקן תקנה שיהו כל ישראל עושיין מעשה אחד ולא יהא ביניהם דבר של הדיוטות נראה כחלוקה:

(8) רמב"ם הלכות שופר וסוכה ולולב פרק ג הלכה ב

תרועה זו האמורה בתורה נסתפק לנו בה ספק לפי אורך השנים ורוב הגליות ואין אנו יודעין היאך היא, אם היא היללה שמיללין הנשים בנהייתן בעת שמיבבין, או האנחה כדרך שיאנח האדם פעם אחר פעם כשידאג לבו מדבר גדול, או שניהם כאחד האנחה והיללה שדרכה לבא אחריה הן הנקראין תרועה, שכך דרך הדואג מתאנח תחלה ואחר כך מילל, לפיכך אנו עושיין הכל.

(9) שו"ת הריטב"א סימן כט

ומזה הטעם בתקיעות שעל סדר התפלה אין עושיין בכל אחת מהן אלא אחד מן הסימנין. ואלו היה תקנת ר' אבהו מפני הספק היה לנו לעשות בכל אחת מהן ג' סימנים. שאם לא כן אין בשלשתן אלא אחת שתהא אמת. אבל לפי זה שלשתן אמת ואדם יוצא בכל אחת מהן. ולפי' כדי שלא להטריח על הצבור די לנו באחת מהן. וגם כדי שיתברר מתוך כך שכולן אמת.

(10) תוספות מסכת ראש השנה דף לג עמוד ב

והנהיג רבינו תם במקומינו לתקוע גם אזכרונות ואשופרות קשר"ק כמו במלכות דהשתא נפיק מכל ספיקי וליכא אלא הפסק ובהכי סגי שלא לשנות המנהג ביותר דהא אמרינן שמע תשע תקיעות בט' שעות ביום יצא. ונראה שיש קצת ליתן טעם על המנהג שלנו... כיון שעשו בישיבה כל הספיקות של תורה ושל סופרים לא חשו לחזור ולעשות בשעת תפלה אלא ספיקא דאורייתא.

11 שולחן ערוך אורח חיים סימן תקצב סעיף א

מחזיר שליח צבור התפלה, ותוקעין על סדר הברכות למלכיות תשר"ת פעם אחת, ולזכרונות תש"ת, ולשופרות תר"ת... הגה: ויש אומרים שתוקעים תשר"ת למלכיות פעם אחת, וכן לזכרונות, וכן לשופרות (טור בשם ר"ת ומנהגים), וכן המנהג במדינות אלו.

12 משנה ברורה סימן תקצב ס"ק ד

וכן המנהג במדינות אלו - ובשל"ה כתב הדרך המובחר לתקוע תשר"ת תש"ת תר"ת למלכיות וכן לזכרונות וכן לשופרות... ומ"מ במקום שנוהגין כמנהגנו אין לשנות [פמ"ג]:

13 ראש השנה דף לג עמוד ב

שיעור תקיעה כתרועה... שיעור תרועה כשלש יבבות. (תקיעה = שלש יבבות)

14 רש"י מסכת ראש השנה דף לג עמוד ב

שלש יבבות - שלש קולות בעלמא, כל שהוא.

15 תוספות מסכת ראש השנה דף לג עמוד ב

וצריך לזוהר בשברים שלא יהא מאריך על כל אחד בפני עצמו כג' יבבות של שלשה קולות כל שהוא דאם כן נעשה תקיעה ולא שברים דהא שיעור תקיעה כתרועה ושיעור תרועה כג' יבבות

16 תוספות מסכת ראש השנה דף לג עמוד ב

שיעור תרועה כשלש יבבות - הריב"א והר"י בן הר"ר מאיר מפרשים דיבבא היא שלש כחות של כל שהוא נמצאת תרועה תשע כחות ושיעור תקיעה כך היא ולפירושה אין לחוש אם מאריך קצת בשברים וצריך למשוך לתקיעה של קשר"ק לפירושה כשיעור ג' שברים ותשע כחות...

17 שולחן ערוך אורח חיים סימן תקצ סעיף ג

י"א... שיעור תרועה כשלשה יבבות דהיינו ג' כחות בעלמא כל שהוא והם נקראין טרומיטין; ולפי זה צריך לזוהר שלא יאריך בשבר כשלשה טרומיטין... שאם כן יצא מכלל שבר ונעשה תקיעה... וי"א ששיעור יבבא ג' טרומיטין; ושיעור תרועה כשלשה יבבות, שהם ט' טרומיטין; ושיעור תקיעה ג' כ"כ תשעה טרומיטין, כתרועה; ולפי זה אין לחוש אם האריך קצת בשברים.

18 ספר נפש הרב - ליקוטי הנהגות - עמ' רז

ורבנו בצעירותו הציע דהלא תחת לעשות ג' שברים רגילים כנהוג, יש להנהיג לעשות שברים שכל אחד מהם יהיה כאורך ב' טרומיטין... יש לאמר דיש להנהיג לעשות ה' שברים, ונמצא שבסך הכל יש כאורך י' טרומיטין, ונמצא שיצאנו ידי חובותינו לכל הדעות על הצד היותר טוב. ואביו הגרמ"ס כתב הצעתו זו להגר"ח, והוא קבלה. ואף הנהיג כן אצלו בבריסק. וכן היה נוהג רבנו בבית המדרש שלו.

19 שולחן ערוך אורח חיים סימן תקצ

ג' שברים ותרועה דתשר"ת י"א שאינו צריך לעשותם בנשימה אחת, והוא שלא ישהה בהפסקה יותר מכדי נשימה, וי"א שצריך לעשותם בנשימה אחת; וירא שמים יצא ידי כולם, ובתקיעות דמיושב יעשה בנשימה אחת; ובתקיעות דמעומד יעשה בב' נשימות. הגה: והמנהג הפשוט לעשות הכל בב' נשימות, ואין לשנות.

20 ספר אבודרהם סדר תפלת ראש השנה ד"ה תנו לב

ואומר במדרש שבר"ה נעקד יצחק על גבי המזבח, ואותו היום שמעה שרה אמנו ויצחק ויבב ותיליל. ועל כן אמר הכתוב יום תרועה יהיה לכם ומתרגם יום יבבא כדי שיזכור לנו הקב"ה יללת שרה אמנו ויכפר לנו.

21 אלף המגן על המטה אפרים סי' תקצ אות א בהערה

ענין בכיית שרה על בשורת העקידה. כתוב בספרים לפי ששמעה שכמעט שלא נשחט יצחק ותמורתו נשחט איל בכתה מאד כששמעה הבשורה הזאת. כי חששה שמא נמצא איזהו פסול ביצחק... ומרוב הבכיות ועגמת נפש פרחו נשמתה ממנה ומתה.